НАСТАВНА ПРОГРАМА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

ЛИКОВНА УМЕТНОСТ

I ГОДИНА

СРЕДНО СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ СО ТРИГОДИШНО ТРАЕЊЕ

Скопје, јуни 2013 година

I. ВОВЕД

Предметот ликовна уметност нуди можност за стекнување трајни и употребливи знаења и вештини за ликовно изразување. Тоа му помага на ученикот да го спознае светот и да се интегрира во него. Преку решавање на ликовните проблеми се поттикнува психомоторниот, емотивниот, креативниот, интелектуалниот и културниот развој на ученикот, се развива неговата креативност и чувство за естетско проценување. Ученикот се учи да набљудува, да го пронаоѓа значењето во уметничките вредности на предметите и да воспостави врска со уметноста која ќе биде присутна во текот на целиот негов живот. Искуствата на ликовната уметност се темелат на процесот на истражување и творење. Од наставникот се бара креативен, инвентивен и флексибилен пристап во реализацијата. Наставникот треба да го познава ликовниот јазик и ликовната проблематика и да го следи ликовниот и психичкиот развој на ученикот.

Назив на наставниот предмет: ликовна уметност

Вид на средно образование: тригодишно средно стручно образование (сите струки)

Година на изучување на наставниот предмет: прва година

Број на часови на наставниот предмет:

- број на часови неделно: 1 час
- број на часови годишно: 36 часа

Статус на наставниот предмет: задолжителен

II. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО I ГОДИНА

Ученикот/ученичката:

-да создава правилна перцепција за ликовните и естетските вредности во природата, развивање способност за препознавање и соодветно вреднување на уметничките дела и појавите од секојдневниот живот;

-да ги совлада особеностите на ликовниот јазик, како и други теоретски знаења специфични за ликовните изразувања (развој на ликовната уметност, цртањето, сликарството, графиката, обликување во просторот, дизајнот и визуелните комуникации и мултимедијалното изразување), како и нивната практична примена во реализацијата и изнаоѓање на различни ликовни решенија;

-да развива креативно мислење и изразување во реализацијата на индивидуални ликовни задачи и проекти, како во анализирање на ученичките ликовни творби така и на уметничките дела;

-да создаде правилен однос кон: ликовната уметност и уметничките дела од различни автори, различни ликовни изразувања, од различни култури и историски периоди.

III. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Тема: РАЗВОЈ НА ЛИКОВНАТА УМЕТНОСТ (6 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: -да се запознава со видовите уметнички изразувања, ликовни подрачја и дела и ликовниот јазик; -да ги класифицира, препознава и споредува главните карактеристики на ликовната уметност во првобитната заедница и уметноста на старите култури; -да ги препознава главните одлики на уметничките дела од ранохристијанската, византиската, романичката и готската уметност; -да ги осознае карактеристиките и особеностите на уметноста на позначајните уметнички движења, правци и стилови; -да се запознае со најзначајните достигнувања на уметноста во Македонија.	-Вовед во ликовната уметност -Уметноста во првобитната заедница и старите цивилизации -Ранохристијанска уметност Византиска уметност Средновековна уметност во западна Европа (романика и готика) Исламска уметност -Уметноста во ренесансата и барокот -Уметноста во 19 век и модерната уметност -Уметноста во Македонија	-Пештерско сликарство – Алтамира, Стонхенџ, египетски пирамиди, столбови (дорски, јонски, коринтски), храмови - Акропол, амфитеатри - Колосеум Катакомби Византиско сликарство романика, готика Исламска уметност Сакрална архитектура - цркви: катедрали, базилики; џамии фреска, икона, мозаик, купола, витраж	- Дискутирање за одредени култури, епохи, правци -анализирање и споредување уметности на одредени епохи или уметнички правци. -Собирање податоци за одредена епоха или стил користејќи Интернет и др. извори. -Подготовка на презентација или проект за уметнички правец или автор. -Посета на музеј, галерија или културно-историски споменик.

		Св. Софија - Цариград -Ренесанса -Ботичели, Леонардо (Мона Лиза), Микеланџело (Сикстинска Капела, Давид) Барок- Рембрант, Версај -Неокласицизам - Давид, романтизам- Делакроа, реализам - Курбе Импресионизам - Моне Постимпресионисти – Сезан, Ван Гог, Кубизам - Пикасо, Апстрактно сликарство - Кандински Надреализам - Дали, Поп-Арт - Ворхол. -Св. Софија – Охрид, Св. Пантелејмон – Нерези, Личеноски, Мартиноски	

Тема: ЦРТАЊЕ (6 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: -да користи различен карактер на линии според сопствениот сензибилитет; -да користи различни методи и цртачки постапки и да ги усовршува; -да ги продлабочува сознанијата за линеарна перспектива и да ги применува; -да ја усовршува визуелната перцепција при реализација на опсервациски цртеж; -да употребува светло-темна постапка при употреба на тоновите; -да експериментира со комбинирање на различни цртачки постапки и материјали; -да анализира цртеж како ликовно дело.	-Цртачки средства и материјали (молив, јаглен, графит, туш, лавиран туш) -Видови цртежи -Ликовен јазик – ликовни елементи во цртеж: линија, текстура, , тон, големина, простор и перспектива, градација, пропорции, ритам -Естетска анализа на цртежи	-Кроки, студија, скица, -Линија, контурна линија, текстурна линија -Ритам -Пропорции -Тон -Градација -Композиција -Перспектива (линеарна) -Мртва природа, портрет, пејзаж	-Создавање цртеж со различен карактер на линии. -Изработување цртеж со помош на набљудување. -Создавање цртеж со употреба на линеарна перспектива. -Користење светло-темна постапка при употреба на тоновите. -Експериментирање со различни цртачки постапки при создавање на композиција. -Набљудување и анализирање цртежи од познати автори, во нив ги воочува елементите, нивните односи и цртачките постапки.

Тема: СЛИКАЊЕ (8 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да ги објаснува главните карактеристики на сликарството; - да ги познава и разликува сликарските материјали и техники; - да разликува и препознава фигуративно и нефигуративно сликарство; - да се запознае со улогата на бојата во секојдневниот живот и во уметноста; - да разликува видови бои: хроматски, ахроматски; првостепени (основни), второстепени (секундарни), меѓубои, третостепени (терцијарни) бои; - да користи првостепени бои и да ги меша и менува во второстепени, третостепени и меѓубои; - да создава ликовни творби со примена на контрасни односи на бои: комплементарен контраст, топли – студени бои; - да разликува хармонични бои (тријада) и	- Карактеристики на сликарството - Сликарски материјали и техники - Сликарски мотиви и теми: нефигуративни (апстрактни) и фигуративни - Поделба на боите - Улогата на бојата - Физичко и оптичко мешање на боите - Видови бои - Контраст: комплементарен контраст, контраст со топли и студени бои - Ахроматско и хроматско тонско степенување - Хармонија: по пат на тријада, по аналогија - Видови композиција:	- Слика - Сликарство - Сликарски техники (креда во боја, пастел, темпера, гваш, акварел, масло на платно, акрил, енкаустика, фреско сликарство, мозаик, витраж, мурал, таписерија, колаж...) - Фигуративно и апстрактно сликарство - Електромагнетски спектар - Информативна, естетска, психолошка, симболична улога на боите	- Наставникот презентира и објаснува за различни сликарски материјали, техники и сликарски композиции – дела. - Разговор и анализа на сликарски дела со фигуративни и нефигуративни мотиви. - Разговор и **презентирање** за електромагнетски спектар. - Дискусија за улогата на боите и нивното влијание во секојдневниот живот и во уметноста. - Разговор за својствата на боите. - Анализа на обоениот круг и објаснување за поделбата

хармонија по аналогија; - да применува хроматско тонско степенување во сликарска композиција; - да разликува слободна и мрежеста композиција; - да се оспособи за креативна реализација на сликарска композиција со различни сликарски и несликарски материјали и техники.	слободна и мрежеста; отворена, затворена, полуотворена.	- Физичко и оптичко мешање на боите - Ахроматски бои - Хроматски бои: првостепени, второстепени, меѓубои, третостепени, топли-студени, контрасни, хармонични бои - Контраст со боја - Комплементарен контраст - Тон - Хроматско и ахроматско тонско степенување - Хармнија по пат на тријада и по аналогија - Симетрична, асиметрична, радијална, комбинирана рамнотежа - Слободна и мрежеста композиција	на боите. - Реализација на творба со мешање на боите. - Препознавање контрасни односи на бои и нивна примена во ликовната творба. - Развој на перцепција и воочување хармонични односи на бои во природата, секојдневниот живот како и во ликовните дела. - Примена на тонски вредности. - Создавање слободна композиција и експериментирање со различни сликарски материјали и други техники по слободен избор. - Анализа на сликарски композиции и разликување видови композиции. - Анализа на сликарски дела од странски и

		- Отворена, затворена и полуотворена (фриз) композиција	македонски автори и препознавање на естетски и ликовни вредности.

Тема: ГРАФИКА (4 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да ги објаснува главните карактеристики на графичкото изразување; - да разликува и препознава графички материјали и техники; - да го опишува процесот на изработка на графичкото дело: скица, матрица, печатење, графички отисок (во некоја графичка техника – линорез, картон печат, дрворез сл.); - да го применува контрастот во изработка на скица за графика (црно-бел контраст за линорез); - да истражува контрасни односи на ликовни елементи и користи линии,	- Особености на графичкиот израз - Графички техники - Ахроматски контраст - Контраст на линии и текстури - Ликовни вредности во компјутерската графика - Композиција со контраст на тон, боја	- Графички техники - Скица за графика - Графичка плоча – матрица - Графички отисок - Ахроматски контраст - Графичка линија, текстура - Компјутерска графика - Контраст на тонски вредности	- Разговор за различни графички техники (линорез, дрворез, бакропис, литографија). - Разговор за процесот на изработка на графичко дело. - Реализација на скица за графика со контраст (црно – бело). - Реализација на графика со монотипија. - Изработка на компјутерска графика. - Анализа на ликовни

текстури во реализација на цртеж, скица за графика; - да создава пример за компјутерска графика со користење на тонски вредности (ахроматски или во боја); - да анализира, објаснува и дава критика за естетски и ликовни вредности на графичкото дело.			вредности во графичкото изразување на дела од познати странски и македонски уметници и ученички творби.

Тема: ОБЛИКУВАЊЕ ВО ПРОСТОР-СКУЛПТУРА (4 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: -да го разбере односот помеѓу волуменот/масата и просторот; -да разликува релјеф од полна пластика; -да разликува скулптура на постамент од амбиент или инсталација; -да стекне сознанија за амбиенталните	-Скулпторски материјали (глина, гипс, дрво, метал, картон, готови предмети, итн.) -Моделирање со глина -Односот помеѓу просторот и формата	-Волумен и форма -Скулптура на постамент -Релјеф -Архитектурата и скулптурата -Инсталација	Експериментира со волумен/маса во скулптурата. -Компонирање на скулптура со постамент. -Релјефот и неговото значење во скулптурата.

ликовни решенија; -да стекне сознанија за инсталацијата и улогата на звукот, светлината кај истата; -да се запознае со примената на новите технологии во современата уметност.	-Релјеф -Просторот како скулптура -Асемблаж -Конструирање	-Амбиент -Пејзажна скулптура -Мобилна скулптура -Стабилна скулптура	-Асемблаж- ликовно решение. -Ликовно решение по пат на конструирање. -Запознавање на учениците со примената на новите технологии во тродимензионалното обликување. -Анализирање ликовна исталација. -Артикулирање на уметнички проект во екстериер(двор, улица, плоштад). -Естетско проценување на абиентални ликовни решенија.

Тема: ДИЗАЈН И ВИЗУЕЛНИ КОМУНИКАЦИИ (4 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да се запознае со ликовниот јазик	-Индустриски дизајн - Мебел	-Репродукции -Скици	- Користиње на стекнатите ликовни знаења, умееења и

(ликовни елементи и принципи) и ликовната теорија на дизајнот; -да стекне способност за дизајнирање на разни индустриски производи; -да создава дизајн на плакат; -да знае за поимите на костимот; - да има познавање за накитот како декоративен дел од уметноста (филигран); - да се запознава со основните ликовни и функционални карактеристики на визуелните комуникации (фотографија, логотип, сообраќајни и други знаци, корпоративен идендитет, амбалажи и др.); -да осознава за комуникациската, уметничката и комерцијално-пропагандата улога на (фотографија, логотип, сообраќајни и други знаци, корпоративен идендитет, амбалажи и др.) визуелни комуникации.	- Графички дизајн - Плакат - Ритам на ликовни елементи - Дизајн на текстил - Моден и театарски костим - Дизајн на накит - Филигран -Визуелни комуникации - Фотографија - Логотип - Корпоративен идентитет - Сообраќајни и други знаци	- Костими - Дезен - Накит - Филигран -Фотографија -Логотип -Корпоративен идендитет -Сообраќајни и други знаци	способности во креирање на предметите од дизајнот. -Дизајнира разни индустриски производи (апарати, мебел...). -Создадава идејно решение за плакат. - Ги разбира и објаснува карактеристиките на видовите на дизајнот и прави корелација со друг дизајн. - Да умее да изработи скица од еко - материјали за дизајн на текстил. - Ја анализира основната функција на визуелните комуникации (фотографија, логотип, сообраќајни и други знаци, корпоративен идентитет, амбалажи и др.).

Тема: МУЛТИМЕДИЈАЛНО ИЗРАЗУВАЊЕ (2 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: -да препознава дигитална уметност во спектарот на изразности во ликовната уметност; -да разликува видео од комјутерска уметност; -да ја препознава улогата на дигиталните технологии во ликовното изразување; -да диференцира дигитална улога во комплексни амбиентални или инсталациски решенија.	-Дигитална уметност -Компјутерска уметност -Видео уметност -Робот арт	-Продукција -Постпродукција -Видео и аудио инсталација	-Нагледни предавања за видеоуметноста. -Наставникот прави компаративни анализи со секојдневната присутност на дигиталните технологии и нивната улога во ликовната уметност. -Се диференцираат разликите помеѓу видео и компјутерската уметност согласно техичко-технолошкиот пристап. -Иницијално снимање на видео клип.

Тема: АРХИТЕКТУРА (2 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: -да се запознава со основните ликовни и функционални карактеристики на архитектурата; -да се запознае со карактеристиките на современата архитектура од нејзиното постоење до денес; -да ги препознае и разликува традиционалните и современите материјали во архитектурата; -да се запознае со карактеристиките на македонската архитектура.	-Основни принципи во архитектурата -Функција, материјал, конструкција и естетика -Современа архитектура -Македонска архитектура	-Функција, материјал, конструкција и естетика, -Нови материјали (метал и стакло) -Архитектонски скици, планови, проекти -Ентериер -Екстериер	-Разликување на материјалите во кои се градени објектите, (традиционални и современи). -Разговор и дискусија за принципите во архитектурата. -Да исцртаат скица по сопствен избор и да се анализира

IV. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

-Наставните содржини од предметот ликовна уметност даваат можност за интегрирано целно и содржинско поврзување и со останатите наставни предмети. Исто така, се дава можност за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планираните активности.

Годишен фонд на часови:

	ТЕМИ	Број на часови
1.	Развој на ликовната уметност	6 часа
2.	Цртање	6 часа
3.	Сликање	8 часа
4.	Графика	4 часа
5.	Обликување во просторот - скулптура	4 часа
6.	Дизајн и визуелни комуникации	4 часа
7.	Мултимедијално изразување	2 часа
8.	Архитектура	2 часа
Вкупно:		36 часа

Забелешка: Бројот на часовите е даден ориентационо.

-Наставни средства:

- разни извори на учење од непосредната околина (предмети во природата и околината);
- дидактички средства и материјали;
- визуелни средства (посета на музеи и галерии и разгледување на оригнални ликовни дела, предмети во природата и околината, репродукции, ученички творби, апликации каталози и сл.);
- стручни списанија, уметничка енциклопедија, учебници (од историја и теорија на уметноста) и сл.;
- аудио-визуелни средства (ЛЦД проектор, ТВ, ДВД-плеер, дигитален фотоапарат, дигитална видео камера, компјутер и други средства);
- Интернет, образовни софтвери.

V. СТАНДАРДИ ЗА ОЦЕНУВАЊЕ

СТАНДАРДИ за темата РАЗВОЈ НА ЛИКОВНАТА УМЕТНОСТ

ученикот/ученичката
ПОМНЕЊЕ:
-препознава главни карактеристики на праисториската и уметноста на старите култури (Египет, Грција, Рим), пештерско сликарство -Алтамира, Стонхенџ, египетски пирамиди; дорски, јонски, коринтски столбови; храмови - Акропол, амфитеатар - Колосеум);
-препознава главни карактеристики на ранохристијанската, византиската уметност, уметноста на романиката и готиката, исламската уметност (катакомби, катедрали, базилики, Св. Софија – Цариград, византиско сликарство - фрески, икони, мозаици; витражи; џамии);
-препознава главни одлики на ренесансата и барокот и набројува неколку претставници (Ботичели, Леонардо (Мона Лиза), Микеланџело (Сикстинска Капела, Давид), Рембрант, Версај);
-препознава основни карактеристики на позначајните правци од 19 и 20 век (неокласицизам – Давид; романтизам – Делакроа; -реализам – Курбе; импресионизам – Моне; постимпресионисти – Ван Гог, Сезан; кубизам- Пикасо; апстрактно сликарство – -Кандински; надреализам – Дали; поп – арт – Ворхол) ;
-набројува позначајни средновековни споменици во Македонија и неколку позначајни основоположници на современата македонска уметност (Св. Софија –Охрид, Св. Пантелејмон- Нерези; Личеноски, Мартиноски).

РАЗБИРАЊЕ И СФАЌАЊЕ:
-ги разбира и споредува главните карактеристики на старите култури;
-ги разбира и споредува основните карактеристики на уметничките остварувања од византиската уметност и средновековната уметност од Западна Европа;
-споредува карактеристики на ренесансата, барокот, уметничките правци од 19 и 20 век;
-споредува карактеристики на средновековните градби на тлото на Македонија.

ПРИМЕНУВАЊЕ:
-собира податоци (визуелни и текстуални) за одредена епоха или стил, го презентира материјалот;
-собира податоци (визуелни и текстуални) за средновековното творештво на тлото на Македонија (Св. Софија, Св. Пантелејмон – Нерези) и за основоположниците на Македонската модерна уметност (Личеноски, Мартиноски), го презентира материјалот.

АНАЛИЗА, СИНТЕЗА И ВРЕДНУВАЊЕ:
-ги анализира главните карактеристики на старите култури;
-анализира средновековни архитектонски градби, фрески, мозаици;
-прави истражувања за Ренесансата, Барокот, уметничките правци од 19 и 20 век.

СТАНДАРДИ за темата ЦРТАЊЕ

ученикот/ученичката
ПОМНЕЊЕ:
-препознава различни цртачки средства и материјали (молив, јаглен, туш, лавиран туш);
-препознава видови на цртежи – кроки, студија, скица...;
-набројува видови линии и препознава линии со различен карактер;
-препознава линеарна перспектива;
-препознава тонско степенување во цртеж;
-препознава различни мотиви во цртеж: мртва природа, портрет, пејзаж.

РАЗБИРАЊЕ И СФАЌАЊЕ:
-споредува карактеристики на различни цртачки средства;
-споредува различни видови цртежи;
-истражува и дава примери за различни карактери на линии;

-споредува разни видови перспективи (линеарна – со 1 и 2 собирни точки,);
-истражува разни видови светло-темни постапки.

ПРИМЕНУВАЊЕ:
-користи различни цртачки средства и техники, комбинира и експериментира со истите;
-користи различни карактери на линии според сопствениот сензибилитет;
-применува светло-темна постапка при употреба на тоновите во цртеж;
-користи линеарна перспектива во цртеж;
-црта по набљудување, помнење или фантазија.

АНАЛИЗА, СИНТЕЗА И ВРЕДНУВАЊЕ:

-анализира цртежи од познати автори, во нив ги воочува елементите, нивните односи и цртачките постапки;
-ги анализира ликовните елементи користени во сопствените цртежи.

СТАНДАРДИ за темата СЛИКАЊЕ

ученикот / ученичката
ПОМНЕЊЕ:
-разликува слика од други ликовни изразувања;
-препознава и разликува сликарски материјали и техники (традиционални и современи); креда во боја, пастел, темпера, гваш, акварел, масло на платно, акрил, енкаустика, фреско сликарство, мозаик, витраж, мурал, таписерија, колаж...;
-препознава сликарски мотиви: нефигуративни (апстрактни) и фигуративни (портрет, автопортрет, колективен портрет, акт, пејзаж, ентериер, мртва природа, жанр-сцена, историски, митолошки, религиозни сцени и мотиви...);
-ја разликува и разбира улогата на бојата во секојдневниот живот (информативна, комуникациска, психолошка);

-ја препознава и опишува улогата на бојата во сликарството како основен ликовен елемент на изразување (естетска, симболична, декоративна);
-разликува и набројува видови бои; (видови бои: ахроматски, хроматски, основни, секундарни, терцијарни);
-разликува и набројува контрасни односи на бои;
-препознава хармонични односи на бои во природата, секојдневниот живот и во уметноста;
-препознава и разликува тонски вредности во природата и во ликовните дела (светло – темно);
-разликува хроматско и ахроматско тонско степенување;
-разликува видови композиции: слободна, мрежеста, радијална; отворена, затворена, фриз;
-препознава и разликува видови рамнотежа (симетрија, асиметрија, комбинирана, радијална) во сликарските композиции.

РАЗБИРАЊЕ И СФАЌАЊЕ:
-ги објаснува главните карактеристики на сликарството како ликовно подрачје и сликата како ликовно дело;
-објаснува за улогите на бојата;
-дефинира и објаснува за поделбата на боите и ги разбира критериумите за поделба на боите (видови бои: ахроматски, хроматски, основни, секундарни, терцијарни);
-дефинира контраст со боја;
-дефинира хармонија со боја;
-дефинира и објаснува видови композиции (слободна и мрежеста) и ги истакнува суштинските карактеристики.

ПРИМЕНУВАЊЕ:
-користи првостепени бои и нивно мешање да добива второстепени, меѓубои и третостепени бои;
-применува контрасни бои во реализација на ликовна творба;
-создава композиции со примена на контрасни односи на бои: комплементарен контраст, топли – студени бои;
-користи и комбинира различни сликарски материјали и техники со цртачки, вајарски и сл.
-применува тонско степенување на боите;
-користи асиметрична рамнотежа во ликовната творба.

АНАЛИЗА, СИНТЕЗА И ВРЕДНУВАЊЕ:
-споредува сликарски композиции со други ликовни изразувања;
-експериментира со различни сликарски и несликарски материјали и техники;
-компонира слика со видови бои, спонтано и по одредена задача;
-создава слободна композиција и слободно компонира ликовни елементи и принципи;
-компонира различни ликовни елементи и принципи и создава композиција со асиметрија;
-анализира и дискутира за ликовните вредности во сопствените сликарски композиции и дела на познати автори.

СТАНДАРДИ за темата ГРАФИКА

ученикот / ученичката
ПОМНЕЊЕ:
-да разликува графичко дело од други ликовни изразувања;
-да разликува контраст на линии, текстури, шрафури во графиката;
-препознава скица за графика, матрица и отпечаток при создавање на графичко дело;
-опишува процес на изработка и реализација на одредена графичка техника (линорез);
-препознава ликовни елементи и принципи во графиката.

РАЗБИРАЊЕ И СФАЌАЊЕ:
-ги објаснува главните карактеристики на графиката;
-знае да дефинира и објасни поими: графика, графички цртеж, скица, матрица, графички отисок;
-истражува разни односи на ликовни елементи во графичката композиција.

ПРИМЕНУВАЊЕ:
-користи различни графички материјали при создавање на графички цртеж, скица за графика;

-применува контраст во реализација на скица за графика;
-применува контрасни вредности во изработка на компјутерска графика;
-објаснува за функцијата на контрастот во графичкиот израз;
-изработува графика со монотипија.

АНАЛИЗА, СИНТЕЗА И ВРЕДНУВАЊЕ
-создава компјутерска графика со контрасни вредности (на тон, боја, текстура, линија...);
-анализа на ликовни елементи и принципи користени во сопствените графики и на познати автори.

СТАНДАРДИ за темата ОБЛИКУВАЊЕ ВО ПРОСТОР-СКУЛПТУРА

ученикот / ученичката
ПОМНЕЊЕ:
-ја разликува скулптурата од другите ликовни изразувања;
-препознава спектар на скулпторски матерјали глина, дрво, метал, камен, асемблажни матерјали;
-диференцира различни скулпторско -обликовни изразности (скулптура на постамент, екстериерна скулптура, објект, предмет, инсталација, амбиент);
-помни имиња на преставници од областа на скулптурата и тродимензионалното обликување.

РАЗБИРАЊЕ И СФАЌАЊЕ:
-објаснува скулпторски постапки моделирање, додавање-одземање, клесање, градење итн.);
-објаснува скулптопрски техники (скулптура во метал, дрво, камен, асемблаж).

ПРИМЕНУВАЊЕ:
-применува додавање и одземање при постапка на моделирање;

-применува асемблаж во структурирање на ликовно дело.

АНАЛИЗА, СИНТЕЗА И ВРЕДНУВАЊЕ:
-споредува скулптура и амбиент;
-анализира скулпторски проект;
-ги синтетизира вредностите од спектарот на просторното обликување;
-вреднува скулпторско дело.

СТАНДАРДИ за темата ДИЗАЈН И ВИЗУЕЛНИ КОМУНИКАЦИИ

ученикот / ученичката
ПОМНЕЊЕ:
-ја знае поделбата на дизајнот (индустриски и графички дизајн, моден и театарски костим, накит и аксесоари....);
-препознавање на разновидноста и поделбата според специфичноста на нивното производство или материја;
-знае за нивната функција и намена;
-ја познава основната функција на визуелните комуникации (фотографија, логотип, сообраќајни и други знаци, корпоративен идентитет, амбалажи и др.);
-поседува основни сознанија за графичкиот и индустрискиот дизајн, (печатот, опремата на книги, плакатот, рекламните површини, и друго.....).

РАЗБИРАЊЕ И СФАЌАЊЕ:
-ги разбира и објаснува карактеристиките на дизајнот;
-ја разбира потребата за единството-хармонијата на естетиката и утилитарноста на индустрискиот производ и техничко-технолошки вредности на обликување на просторниот дизајн и дизајн продукт.

ПРИМЕНУВАЊЕ:
- умее да направи идејно решение за плакат;
- изработува скица како пример за дизајн на текстил и облека (креирање на театарски костиим);
- умее да направи идејно решение за дизајн на индустриски производ;
- применува знаења за композиција (и други ликовни вредности) во реализација и изработка на фотографија;
- применува искуства од дизајнот во осмислување на логотип.

АНАЛИЗА, СИНТЕЗА И ВРЕДНУВАЊЕ:
-ја анализира основната функција на визуелните комуникации (фотографија,логотип, сообраќајни и други знаци, корпоративен идендитет, амбалажи и др.);
-споредува логотипи и ја анализира нивната етимологја;
-анализира фотографији од областа на визуаните комуникации;
-анализира карактеристики на индустриски, графички,текстилен дизајн...

СТАНДАРДИ за темата МУЛТИМЕДИЈАЛНО ИЗРАЗУВАЊЕ

ученикот/ученичката
ПОМНЕЊЕ:
- ја препознава мултимедијалата од другите ликовни изразувања;
-препознава спектар на мултумедијални изразности, видео, видео инстаалација, компјутерска уметност, аудио исталација итн.

РАЗБИРАЊЕ И СФАЌАЊЕ:
-ја разбира улогата на дигиталните технологии во примена на мултимедијалното ликовно изразување;
-ја разбира разликата помеѓу мултимедијата и останатите ликовни изразности;
-разбира иницијални вредности од мултимедијалното изразување.

ПРИМЕНУВАЊЕ:
-применува секојдневна дигитална технологија за продуцирање на видео или аудио;
-пронаоѓа и употребува мултимедијални дела во секојдневниот културен живот.

АНАЛИЗА, СИНТЕЗА И ВРЕДНУВАЊЕ:
-спредува видеоисталација со филм;
-анализира мултимедијално дело.

СТАНДАРДИ за темата АРХИТЕКТУРА

ученикот/ученичката
ПОМНЕЊЕ:
-препознавање на основните ликовни и функционални карактеристики на архитектурата;
-препознавање на основните принципи (функција, материја, конструкција, естетика);
-препознавање на современата архитектура (разликите на традиционалните и современите материјал).

РАЗБИРАЊЕ И СФАЌАЊЕ:
-ги разбира и споредува ликовните и функционални карактеристики во архитектурата;
-споредува стари и нови градби во архитектурата;
-објаснува за изработување на скици, планови, проекти.

ПРИМЕНУВАЊЕ:
-изработка на скица и идејно решение за уредување на одреден простор;
-применува искуства од архитектонските концепти во реализирање на сопствено креативно решение;
-ја познава улогата на материјалите во кои се градени објектите (традиционални и современи).

АНАЛИЗА, СИНТЕЗА И ВРЕДНУВАЊЕ:
-ги анализира главните карактеристики на архитектурата;
-прави истражување за старите градби;
-изработка на план, проект на одреден објект.

VI. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за ликовно творење, колективната соработка и сл. (формативно оценување). Оваа компонета е составен дел од планирањето на наставникот за наставата и учењето. Наставата се оценува и се изведува само бројчана оценка (сумативно оценување).

VII. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по ликовна уметност се реализира во кабинет по ликовна уметност , на отворен простор, во музеи и галерии и со опрема според Нормативот за простор.

VIII. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

1. Факултет за ликовни уметности-педагошки оддел.
2. Факултет за ликовни уметности-со педагошка доквалификација.

IX. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: *1.09.2013 година*

Потпис и датум на утврдување на Наставната програма

Наставната програма по предметот Ликовна уметност за I (прва) година на средното стручно образование со тригодишно траење, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

МИНИСТЕР,

____

Спиро Ристовски

Изготвил: работна група со решение бр.02-636/1 од 22.04.2013 год., координатор Зоран Мазновски
Контролирал: Трајче Георгиевски, раководител на одделение
Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор
Директор: м-р Весна Хорватовиќ

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
од 01.10.2013 година
Скопје